Dosarul nr. 21r-2700/23 Judecătoria Orhei, sediul Central
1-23065407-02-21r-20112023 Judecător Caragia Veaceslav

D E C I Z I E

31 mai 2024 mun. Chișinău

Colegiul Penal al Curţii de Apel Chișinău,
În componență:
Președintele ședinței, judecător Spoială Alexandru
judecători Băbălău Denis și Chiroșca Igor

a judecat, în ordine de recurs, fără prezența părților la proces, recursul declarat de către Penitenciarul nr. 18 Brănești împotriva încheierii Judecătoriei Orhei, sediul Central nr.***** din 25 octombrie 2023,

Verificând legalitatea încheierii atacate, pe baza materialelor din dosar, în contextul motivelor invocate de recurent, Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău,

A C O N S T A T A T:

1. La 08 mai 2023, în Judecătoria Orhei, sediul Central, a parvenit spre examinare plângerea condamnatului Bulmaga Marcel, împotriva administraţiei instituţiilor penitenciare, referitor la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din CEDO.

2. Prin încheierea Judecătoriei Orhei, sediul Central nr.***** din 25 octombrie 2023, s-a admis plângerea condamnatului Bulmaga Marcel, împotriva administraţiei instituţiilor penitenciare, *****, referitor la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenţei CEDO, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din CEDO.

S-a constatat faptul că, condamnatul Bulmaga Marcel, născut la *****, a fost deţinut în *****, perioada continuă de la 19.09.2022 până în prezent 25.10.2023, pe o perioadă totală de 401 (patru sute unu) zile, în condiţii contrare prevederilor art. 3 din CEDO.

În condiţiile art. 473^4 alin. (4) din Codul de procedură penală, se reduce pedeapsa condamnatului Bulmaga Marcel, născut la *****, **cu 40 (patruzeci) zile**, pentru perioada de 401 zile, în care condamnatul s-a aflat în detenţie în *****, în condiţii contrare prevederilor art.3 din CEDO.

În privinţa perioadei de 1 (una) zile calculate în condiţiile art. 473^4 alin. (5) CPP (din perioada de 401 zile şi care nu au putut fi împărţite la 10), instanţa de judecată consideră oportun compensarea acestora în valoare bănească în beneficiul condamnatului Bulmaga Marcel, născut la *****, a sumei de bani în mărime de 50 (cincizeci) lei, şi anume a câte o unitate convenţională pentru fiecare zi în care condamnatul a suferit încălcarea condiţiilor de detenţie, care urmează a fi încasată din contul bugetului de stat prin

intermediul Ministerului Finanţelor al RM.

S-a obligă administraţia instituţiei penitenciare nr.18 Brăneşti să înlăture condiţiile precare de detenţie în termen de 15 zile, după expirarea căruia, conform prevederilor art. 473[4] alin.(3) din Codul de procedură penală, instituţia penitenciară urmează să informează instanţa de judecată despre executarea încheierii.

3. Încheierea nominalizată a fost atacată cu recurs de către Penitenciarul nr. 18, Brăneşti prin care solicită admiterea recursului, casarea integrală încheierii Judecătoriei Orhei, sediul Central Orhei-Penal din 25 octombrie 2023, dosar nr.2lji-545/2023, emisă la plângerea lui Bulmaga Marcel, pronunţarea unei noi hotărâri prin care plângerea condamnatului Bulmaga Marcel, împotriva administraţiei instituţiei penitenciare referitoare la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art.3 din Convenţie, cu reducerea pedepsei, să fie respinsă ca neîntemeiată, examinarea recursului în lipsa reprezentantului, cu ulterioara informare în scris a administraţiei penitenciarului despre decizia adoptată în prezenta cauză.

În susținerea recursului se invocă că Penitenciarul nr. 18-Brăneşti este un penitenciar în care condamnaţii se deţin în sectoare de tip „baracă”, inclusiv condamnatul Bulmaga Marcel, a beneficiat de plimbări zilnice nelimitate. Pe perioada deţinerii în Penitenciarul nr.l 8-Brăneşti, condamnatul Bulmaga Marcel, s-a aflat în regim comun de deţinere. Deţinuţii care sunt amplasaţi la regim comun de detenţie au posibilitatea de a se deplasa pe teritoriul instituţiei în limita stabilită de administraţie. însă, de fapt, în Penitenciarul nr. 18-Brăneşti condamnatul Bulmaga Marcel s-a deţinut în condiţiile penitenciarului de tip semiînchis (destinat pentru persoanele condamnate care au săvârşit infracţiuni uşoare, mai puţin grave şi grave). Deţinutul Bulmaga Marcel, dispunea de dreptul la deplasare liberă pe teritoriul penitenciarului de la deşteptare şi până la stingere (06.00-22.00) dispune de acces nemijlocit la terenurile sportive şi sala de forţă, la biblioteca, la biserica, la Şcoala profesională, la atelierele de muncă, la grădina penitenciarului, la zonele de odihnă.

Mai menționează că, Penitenciarul nr. 18-Brăneşti nu a fost stabilit ca instituţie penitenciară, luând în calcul rapoartele naţionale şi internaţionale cât şi a practecii CEDO, în care condiţiile de detenţie contravin prevederilor art.3 CEDO. Ţinând cont de tipul penitenciarului, deţinutului Bulmaga Marcel, i-a fost acordat minimul de condiţii pentru executarea detenţiei în Penitenciarul nr.l 8-Brăneşti, iar instanţa de judecată, la evaluarea condiţiilor de detenţie, urma să ţină cont' de efectele cumulative ale condiţiilor generale raportate la caracteristicile individuale respective ale acestuia, precum şi de perioada în care a fost deţinut în condiţiile contestate.

Mai reiterează că în partea ce ţine de acordarea cu titlu de despăgubire a sumei în mărime de 50 (cincizeci) lei*, pentru perioada de 1 (una) zi în care condamnatul a suferit încălcarea condiţiilor de detenţie, menţionăm că, potrivit prevederilor art.473[4] alin.(5),,* în cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art.473[4] alin.(3), instanţa de judecată dispune reducerea pedepsei în condiţiile alin. (4) din prezentul articol, iar în privinţa perioadei rămase, dispune, cu titlu de despăgubire, încasarea în favoarea condamnatului a sumei băneşti în mărime a unei unităţi convenţionale pentru fiecare zi în care

condamnatul a suferit încălcarea condiţiilor de detenţie, precum şi a costurilor şi cheltuielilor aferente

Astfel, consideră că instanţa de judecată la emiterea încheierii, a omis derogări de la prevederea ce vizează perioada rămasă, deoarece expresia *"de perioadă rămasă*" se referă la partea neexecutată din pedeapsă şi nu la perioada constatată de către instanţă care urmează a fi dedusă, în cazul respectiv cea de 1 (una) zi pentru deţinere în condiţii contrare prevederilor art. 3 CEDO care nu a putut fi împărţită la 10. Având, astfel o perioadă suficientă din care putea fi dispusă reducerea pedepsei, fără a fi acordată încasarea despăgubirii în valoare bănească şi astfel de a prejudicia statul Republicii Moldova.

4. Astfel, conform art.447 alin. (1)-(3) din Codul de procedură penală, recursul se judecă în termen rezonabil, fără prezenţa părţilor la proces. Instanţa de recurs fixează data examinării şi dispune să se comunice părţilor la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului depunerii referinţei.

5. În termenul acordat de instanța de recurs, cereri de referință nu au fost formulate.

6. *Analizând şi apreciind motivele invocate în recurs, în cumul cu materialele cauzei penale şi prevederile legale pertinente, Colegiul penal conchide că, recursurile declarate sunt nefondate şi pasibile de a fi respins, din următoarele considerente.*

7. Cu titlu de principiu, cu referire la norma de procedura aplicabilă speței, instanța de recurs reține că, potrivit art.3 din Codul de procedură penală, în desfăşurarea procesului penal se aplică legea care este în vigoare în timpul urmăririi penale sau al judecării cauzei în instanţa judecătorească. *Legea procesuală penală poate avea efect ultraactiv, adică dispoziţiile ei, în perioada de tranziţie la o nouă lege procesuală penală, pot rămâne aplicabile acţiunilor procesuale reglementate de legea nouă. Caracterul ultraactiv se stipulează în legea nouă*.

8. Potrivit dispozițiilor finale și tranzitorii a Legii nr.245 din 31.07.2023, art. V alin. (2), la data intrării în vigoare a prezentei legi, recursurile declarate în cauzele penale şi contravenţionale pentru care au fost stabilite data şedinţei de judecată se examinează conform procedurii de până la intrarea în vigoare a prezentei legi.

9. Totodată, reieșind din faptul că, normele juridice care reglementează mecanismul compensatoriu privind condițiile de detenție, sunt sistematizate legislativ în norme procedural penale, acestea prin efectul de compensație *au un caracter material*, condiții în care potrivit art. 10 Codul penal, care reglementează efectul retroactiv al legii penale, urmează a fi supuse examinării prin aplicarea dispozițiilor în vigoare *la momentul înaintării plângerii condamnatului*.

10. Conform art. 437 alin.(1), pct. 4) din Codul de procedură penală, *pot fi atacate cu recurs alte hotărâri penale pentru care legea prevede această cale de atac.*

11. Potrivit art. 448 alin.(1) Codul de procedură penală, *judecînd recursul, instanţa verifică legalitatea şi temeinicia hotărîrii atacate pe baza materialului din dosarul cauzei şi a oricăror documente noi prezentate în instanţa de recurs. Instanţa de recurs este obligată să se pronunţe asupra tuturor motivelor invocate în recurs.*

12. În conformitate art.449 din Codul de procedură penală, judecînd recursul, instanţa adoptă una din următoarele decizii: respinge recursul, menţinînd hotărîrea atacată, dacă:

a) recursul este nefondat.

13. Conform art.469 alin. (1) din Codul de procedură penală, *la executarea pedepsei, instanţa de judecată soluţionează chestiunile cu privire la schimbările în executarea unor hotărîri, şi anume: 1) liberarea condiţionată de pedeapsă înainte de termen (art.91 din Codul penal); 2) înlocuirea părţii neexecutate din pedeapsă cu o pedeapsă mai blîndă (art.92 din Codul penal); 3) liberarea de la executarea pedepsei penale a persoanelor grav bolnave (art.95 din Codul penal); 4) amînarea executării pedepsei pentru femeile gravide şi persoanele care au copii în vîrstă de pînă la 8 ani (art.96 din Codul penal), anularea amînării executării pedepsei de către acestea, liberarea lor de pedeapsă, înlocuirea pedepsei sau trimiterea pentru executare a pedepsei neexecutate; 5) reabilitarea judecătorească (art.112 din Codul penal); 6) schimbarea categoriei penitenciarului (art.72 din Codul penal); 7) înlocuirea amenzii cu muncă neremunerată în folosul comunităţii sau închisoare (art.64 din Codul penal); 8) înlocuirea muncii neremunerate în folosul comunităţii cu închisoare (art.67 din Codul penal); 9) anularea condamnării cu suspendarea condiţionată a executării pedepsei sau, după caz, a liberării condiţionate de pedeapsă înainte de termen, cu trimiterea condamnatului pentru executarea pedepsei neexecutate (art.90 şi 91 din Codul penal); 9[1]) anularea condamnării cu suspendarea condiţionată a executării pedepsei şi stingerea antecedentelor penale; 10) căutarea persoanelor condamnate care se ascund de organele care pun în executare pedeapsa; 11) executarea sentinţei în cazul existenţei altor hotărîri neexecutate, dacă aceasta nu a fost soluţionată la adoptarea ultimei hotărîri; 12) computarea arestării preventive sau a arestării la domiciliu, dacă aceasta nu a fost soluţionată la adoptarea hotărîrii de condamnare; 13) prelungirea, schimbarea sau încetarea aplicării măsurii de constrîngere cu caracter medical alienaţilor (art.101 din Codul penal); 13[1]) internarea forţată într-o instituţie ftiziopneumologică (art.961 din Codul penal); 14) liberarea de pedeapsă sau uşurarea pedepsei în temeiul adoptării unei legi care are efect retroactiv ori ameliorarea, în alt mod, a situaţiei (art.10 şi 101 din Codul penal), precum şi excluderii din hotărîrea de condamnare a unor capete de acuzare dacă persoana condamnată a fost extrădată; 15) liberarea de pedeapsă în temeiul actului amnistiei sau stingerea executării pedepsei (art.295 din Codul de executare); 16) liberarea de executare a pedepsei în legătură cu expirarea termenelor de prescripţie ale executării sentinţei de condamnare (art.97 din Codul penal); 17) explicarea suspiciunilor sau neclarităţilor care apar la punerea în executare a pedepselor;* ***17[1]) constatarea condiţiilor de detenţie a condamnaţilor;*** *17[2]) anularea condamnării în baza acordului de cooperare ca urmare a neexecutării condiţiilor stabilite în acordul de cooperare, cu trimiterea condamnatului pentru executarea pedepsei stabilite; 18) alte chestiuni prevăzute de lege care apar în procesul executării pedepselor de către condamnaţi.*

14. Din materialele cauzei instanța de recurs reține că potrivit procesului-verbal de reţinere din 17.03.2022, Bulmaga Marcel a fost reţinut de facto la 17.03.2022, ora 10.20.

15. Prin sentinţa din 17 martie 2022 a *****), pronunţată în cauza penală examinată în procedura simplificată prevăzută de art. 3641 Cod de procedură penală, Bulmaga Marcel a fost recunoscut vinovat în comiterea infracţiunii prevăzute de art. 2641 alin. (3) Cod

penal, fiindu-i aplicată pedeapsa 140 ore muncă neremunerată în folosul comunităţii, cu anularea dreptului de a conduce mijloace de transport. Potrivit art. 85 alin. (1), 87 alin. (1) Cod penal, prin cumul de sentinţe, la pedeapsa aplicată inculpatului prin prezenta sentinţă de 140 ore muncă neremunerată în folosul comunităţii, ce corespunde termenului de 35 zile închisoare, cu anularea dreptului de a conduce mijloace de transport, a fost cumulată parţial partea neexecutată a pedepsei aplicate prin sentinţa din 18 februarie 2020 a *****), fiindu-i stabilită inculpatului Bulmaga Marcel pedeapsa 2 definitivă 3 ani 5 luni închisoare, cu executare în penitenciar de tip semiînchis, cu anularea dreptului de a conduce mijloace de transport.

16. Prin decizia din 13 septembrie 2022 a Colegiului penal al Curţii de Apel Bălţi, recursurile declarate de avocatul Stroncea Nicolae în numele condamnatului şi recursul condamnatului Bulmaga Marcel au fost respinse ca nefondate, cu menţinerea sentinţei fără modificări. Totodată, a fost respinsă cererea avocatului Fortuna Dumitru de repunere în termen a recursului suplimentar, iar recursul suplimentar a avocatului Fortuna Dumitru în numele condamnatului Bulmaga Marcel a fost respins ca depus peste termen.

17. Potrivit raportului nr.2/3677 din 28.07.2023, în privinţa condamnatului Bulmaga Marcel, începutul executării pedepsei condamnatului, se consideră din 17.03.2022, iar sfârşitul executării pedepsei la 16.08.2025. Perioada detenţiei în instituţiile penitenciare, după cum urmează: în Penitenciarul nr.11 Bălţi perioada de la 17.03.2022 până la 19.09.2022, şi în ***** perioada de la 19.09.2022 - până în prezent.

18. Din conținutul raportului instituției penitenciare mai rezultă că, referitor la condițiile de detenție din Penitenciarul nr.18 – Brănești, se indică că, Penitenciarul nr. 18-Brăneşti este un penitenciar de tip semiînchis pentru deţinerea condamnaţilor majori de sex masculin, fiind divizat în 11 sectoare de tip barac, care sunt dislocate în 2 zone locative. Pe perioada deţinerii în Penitenciarul nr. 18-Brăneşti condamnatul Bulmaga Marcel a fost repartizat în sectorul nr. 5, unde i s-a oferit pat pentru dormit dotat cu saltea, pernă şi lingerie de pat. Sectorul nr. 5 are suprafaţa locativă de 196,62 m^2 unde sânt amplasate 50 paturi şi se deţin în mediu 49-50 condamnaţi care beneficiază de iluminare naturală şi artificială prin reţeaua de tensiune 220V, încălzire centralizată care menţine temperatura admisibilă în încăpere şi au acces permanent la apa potabilă. Geamurile au dimensiunile 1,5 x 1,5 m. Sectorul este dotat cu trei lavoare separate de încăperea locativă cu uşă şi coridor, la care deţinuţii au acces nelimitat pentru a se spăla pe mîini, dinţi în faţa sectorului este amenajat un loc pentru fumat, dotat cu scaune şi acoperiş. Toţi condamnaţii din zona locativă de la deşteptare pînă la stingere au acces la plimbare nelimitat (cu respectarea programului zilei) şi la activităţile de pe teritoriul penitenciarului (biserică, teren sportiv, bibliotecă, muncă, şcoală profesională ş.a), Totodată menţionăm că, în Penitenciarul nr. 18- Brăneşti, absolut toţi condamnaţii beneficiază de apă caldă pentru baie, două zile pe săptamînă în instituţie sunt 6 cazangerii, una din ele este destinată pentru pregătirea hranei restul sunt destinate pentru încălzirea încăperilor locative şi a apei calde. Zilnic, funcţionează o maşină de spălat automat cu capacitatea de 25 kg, şi 2 maşini de spălat automat cu capacitatea de 6 kg unde condamnaţii au posibilitate să-şi spele hainele personale şi uscarea hainelor în spaţiile special amenajate la aer liber. Toate sectoarele din zonele locative a

penitenciarului dispun de astfel de spaţii. La spălătorie este angajat un deţinut care organizează ca toţi deţinuţii să aibă acces permanent. Totodată, unii deţinuţi, din cont propriu, şi-au instalat maşini de spălat în secţiile de trai. Toţi deţinuţii au posibilitatea să-şi plaseze proprietatea într-un depozit sigur, şi posibilitatea să o acceseze la necesitate. Starea sanitaro-igienică este satisfăcătoare, anual de către instituţia penitenciarului, sunt încheiate contracte de prestare a serviciilor de deratizare şi dezinsectizare, cu agenţii economici de profil, care prestează serviciile respective. Toţi deţinuţii beneficiază de o alimentare sănătoasă şi echilibrată care să răspundă la nevoile individuale, inclusiv cerinţelor religioase, culturale sau de altă natură. Alimentarea deţinuţilor este asigurată cu hrană caldă de 3 ori pe zi, la ore prestabilite, gratuit din contul mijloacelor bugetului de stat, cu respectarea normelor minime stabilite prin Hotărîrea Guvernului nr. 609 din 29 mai 2006. Toţi condamnaţii primiţi în penitenciar sânt supuşi unui examen medical şi sunt plasaţi în carantină. Cu referire la asistenţa medicală de urgenţă, menţionăm că, în penitenciar se desfăşoară serviciul diurn de câte un asistent medical, iar în cazul în care se depăşesc competenţele acordării primului ajutor, este solicitată ambulanţa. La data de 26.04.2019, de către Agenţia Naţională pentru Sănătate publică, secţia medicală a primit Autorizaţia Sanitară pentru Funcţionare înregistrată cu nr. *****. Toţi deţinuţii beneficiază de asistenţă medicală în condiţii de confidenţialitate şi sunt informaţi despre posibilitatea accesării serviciilor medicale. Toţi deţinuţii bolnavi, care vin în penitenciar, se cazează în încăperile secţiei medicale a penitenciarului sau sunt transferaţi de urgenţă la Penitenciarul nr. 16-Pruncul. Totodată rezultă, că în perioadele deţinerii reclamantului în Penitenciarul nr.18-Brăneşti, standardele minime de întreţinere a condamnaţilor au fost respectate din toate punctele de vedere, şi nicidecum nu pot fi apreciate ca inumane sau degradante. Capătul plângerii ce ţine de perioadele detenţiei din Penitenciarul nr.18-Brăneşti, le consideră neîntemeiate şi solicită de a fi respinse, din motiv că prezumţia absolută de încălcare a art. 3 nu poate fi infirmată în mod normal decât dacă toţi factorii de mai jos sunt reuniţi (are posibilitatea de a se deplasa de la deşteptare până la stingere pe teritoriul zonei locative unde se deţine, poate participa la diferite activităţi, frecventa biblioteca şi biserica din penitenciar, sectoarele tip barac au fost divizate în secţii pentru îmbunătăţirea condiţiilor) conform raportului. Totodată ţine să atragă atenţia instanţei că Penitenciarul nr.18-Brăneşti, nu a fost stabilit ca instituţie penitenciară, luând în calcul rapoartele instituţiilor naţionale şi internaţionale cât şi a practicii CEDO, în care condiţiile de detenţie contravin prevederilor art.3 CEDO, astfel acest penitenciar cu certitudine, ţinând cont de tipul penitenciarului asigură deţinuţilor minimul necesar. Capătul plângerii ce ţine de perioadele detenţiei din Penitenciarul nr.18-Brăneşti, le considerăm neîntemeiată şi solicităm de a fi respinsă din motiv că perioada de deţinere la Brăneşti în această perioadă adică prezumţia absolută de încălcare a art. 3 nu poate fi infirmată în mod normal decât dacă toţi factorii de mai jos sunt reuniţi (are posibilitatea de a se deplasa de la deşteptare pînă la stingere pe teritoriul zonei locative unde se deţine, poate participa la diferite activităţi, frecventa biblioteca şi biserica din penitenciar, sectoarele tip barac au fost divizate în secţii pentru îmbunătăţirea condiţiilor). În lumina celor expuse mai sus rezultă, că în perioada deţinerii petiţionarului în Penitenciarul nr.18-Brăneşti, standardele minime de întreţinere a condamnatului au fost respectate din toate

punctele de vedere, şi nicidecum nu pot fi apreciate ca inumane sau degradante. În temeiul argumentelor prezentate supra, solicită respingerea plângerii condamnatului Bulmaga Marcel, ca neîntemeiată.

19. Conform art. 473^2 din Codul de procedură penală, *plîngerea împotriva administraţiei instituţiei penitenciare referitoare la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului sau ale prevenitului, garantate de art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, poate fi înaintată de către condamnat sau prevenit, personal sau prin intermediul unui avocat, la instanţa de judecată în a cărei rază teritorială se află instituţia penitenciară în care se deţine condamnatul sau prevenitul ori, după caz, din care a fost eliberat. Plîngerea referitoare la condiţiile de detenţie menţionate la alin.(1) trebuie să conţină datele privind perioada şi locul detenţiei, precum şi descrierea detaliată a condiţiilor materiale care afectează grav drepturile condamnatului sau ale prevenitului, cu solicitarea de a obliga administraţia instituţiei penitenciare să înlăture condiţiile materiale contestate. La plîngere pot fi anexate explicaţiile altor condamnaţi sau preveniţi, copiile plîngerilor anterioare, adresate administraţiei instituţiei penitenciare sau autorităţilor de supraveghere, şi răspunsurile lor, alte probe relevante. Concomitent cu depunerea plîngerii, se expediază o copie a acesteia, cu anexarea materialelor respective, către organul care pune în executare sentinţa sau încheierea. Condamnaţii care au fost deţinuţi cel puţin 10 zile în condiţii contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, drepturi care reies din obligaţia statului de a asigura condiţiile de detenţie, pot solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea pedepsei. În cazul în care partea neexecutată din pedeapsă nu permite deducerea integrală a reducerii pedepsei sau perioada încălcării condiţiilor de detenţie este mai mică de 10 zile, în privinţa perioadei rămase condamnatul poate solicita despăgubire în valoare bănească.* ***Plîngerea referitoare la condiţiile de detenţie care afectează grav drepturile condamnatului sau ale prevenitului se depune pe parcursul detenţiei în condiţii contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale*** *sau în termen de 6 luni de la data cînd nu mai sînt deţinuţi în astfel de condiţii, dar nu mai tîrziu de 4 luni de la eliberarea lor din locul de detenţie.*

20. Potrivit art. 473^4 din Codul de procedură penală, *la evaluarea condiţiilor de detenţie, instanţa de judecată dă apreciere atît probelor prezentate de părţi, cît şi rapoartelor instituţiilor naţionale şi internaţionale în domeniu. La evaluarea condiţiilor de detenţie, instanţa de judecată ţine cont de efectele cumulative ale condiţiilor generale raportate la caracteristicile individuale respective ale condamnatului sau ale prevenitului, precum şi de perioada în care condamnatul sau prevenitul a fost deţinut în condiţiile contestate. În urma constatării faptului că condamnatul sau prevenitul a fost deţinut în condiţii contrare prevederilor art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, instanţa de judecată obligă administraţia instituţiei penitenciare să înlăture condiţiile precare de detenţie, stabilindu-i un termen concret, care nu va depăşi 15 zile, după expirarea căruia instituţia penitenciară informează instanţa de judecată despre executarea încheierii. În cazul constatării circumstanţelor*

prevăzute la art.473[2] alin.(3), instanţa de judecată dispune reducerea pedepsei condamnatului, calculîndu-se de la 1 la 3 zile de reduceri pentru 10 zile de detenţie în condiţii precare calculate cumulativ. În cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art.473[2] alin.(3), instanţa de judecată dispune reducerea pedepsei în condiţiile alin.(4) din prezentul articol, iar în privinţa perioadei rămase, dispune, cu titlu de despăgubire, încasarea în favoarea condamnatului a sumei băneşti în mărime de pînă la 2 unităţi convenţionale pentru fiecare zi în care condamnatul a suferit încălcarea condiţiilor de detenţie, precum şi a costurilor şi cheltuielilor aferente. În cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art.473[2] alin.(3), preveniţii sînt despăgubiţi în conformitate cu art. 385 alin.(5) şi (6) sau, după caz, aceştia pot înainta o acţiune civilă. Reducerea pedepsei sau, după caz, încasarea despăgubirii în valoare bănească, prevăzute la alin.(4) şi (5), se efectuează indiferent de confirmarea sau neconfirmarea vinovăţiei organului care pune în executare sentinţa sau încheierea ori a persoanelor publice din cadrul acestui organ. Dacă nu se constată încălcări ale prevederilor art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale în cadrul executării pedepsei sau al detenţiei preventive, instanţa de judecată dispune respingerea plângerii. Încheierea adoptată în condiţiile prezentului articol este executorie imediat, însă poate fi atacată cu recurs la curtea de apel de către părţi, în termen de 10 zile de la data pronunțării, prin intermediul instanței de fond. În cazul încasării mijloacelor băneşti, încheierea instanței de judecată se execută în condiţiile prevăzute de Codul de executare.

21. Raportând dispozițiile normelor sus-citate la circumstanțele cauzei, evaluând soluția judecătorului de instrucție prin prisma pretențiilor înaintate în raport cu circumstanțele de fapt și de drept invocate, Colegiul penal apreciază concluzia instanței de fond ca fiind una corectă.

22. După cum s-a stabilit supra, condamnatul Bulmaga Marcel, s-a aflat în detenţie în ***** perioada continuă de la 19.09.2022 până în prezent 25.10.2023, o perioadă totală de **401 zile**.

23. Instanța de recurs ține să menționeze că, CtEDO a menționat în nenumărate rânduri în practica sa, inclusiv instituită în cauzele contra Moldovei că, articolul 3 al Convenției consfințește una din cele mai fundamentale valori ale unei societăți democratice. Aceasta interzice, în termeni absoluți, tortura şi tratamentele sau pedepsele inumane ori degradante, indiferent de circumstanțe şi de comportamentul victimei (*cauza Mozer c. Republicii Moldova şi Rusiei, 23 februarie 2016, § 4727; cauza Rotaru c. Moldovei, 15 februarie 20472, §30; cauza Ciorap c. Moldovei, 19 iunie 2007, § 62*). La constatarea condițiilor de detenție, instanța națională va ţine cont de faptul că maltratarea trebuie să atingă un nivel minim de severitate pentru a cădea sub incidența articolului 3. Evaluarea acestui nivel minim este, prin natura lucrurilor, relativă. El depinde de toate circumstanțele cauzei, precum ar fi durata maltratării, urmările sale fizice şi psihice şi, în unele cazuri, de sexul, vârsta şi starea sănătății victimei (*cauza Irlanda c. Regatului Unit, 18 ianuarie 1978, § 162; cauza Ciorap c. Moldovei, 19 iunie 2007, § 63*). Totodată, statul trebuie să asigure ca persoana să fie deținută în condiții care sunt compatibile cu respectarea demnității sale umane, ca modul şi metoda de executare a pedepsei să nu cauzeze persoanei suferinţe sau dureri de o intensitate care să depășească nivelul de

suferinţă inerent detenţiei şi că având în vedere exigențele detenției, sănătatea şi integritatea persoanei să fie în mod adecvat asigurate, printre altele, prin acordarea asistenţei medicale necesare (*cauza Kudla c. Poloniei, 26 octombrie 2000, § 94*). Atunci când sunt evaluate condiţiile de detenţie, trebuie luate în consideraţie efectele cumulative ale acestor condiţii, precum şi durata detenţiei (*Ostrovar c. Moldovei, 13 septembrie 2005, § 80*).

24. Contrar criticilor părții recurente, Colegiul penal reține că, prima instanță corect a stabilit că, condamnatul Bulmaga Marcel a aflat în condiții de detenție contrare prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale în Penitenciarul nr. 18 – Brănești pentru perioada continuă de la 19.09.2022 până în prezent 25.10.2023, pe un termen total de 401 (patru sute unu) zile, luând în consideraţie totalitatea efectelor cumulative ale condiţiilor generale raportate la dispunând corect reducerea pedepsei în privința condamnatului Bulmaga Marcel cu 1 (una) zi pentru fiecare 10 zile de detenţie, astfel încât din termenul pedepsei stabilite lui Bulmaga Marcel, să se reducă cu 40 (patruzeci) zile (conform formulei 400 zile x 1/10 = 40 zile), pentru perioada de aflare în condiţii precare, iar în ce privește perioada de 1 (unu) zile calculate în condiţiile art. 473^4 alin. (5) CPP (din perioada de 401 zile şi care nu au putut fi împărţite la 10), cu titlu de despăgubire, s-a acordat condamnatului suma de bani în mărime de 50 (cincizeci) lei, şi anume a câte o unitate convenţională pentru fiecare zi în care condamnatul a suferit încălcarea condiţiilor de detenţie.

25. Instanța de recurs respinge argumentul recurentului privind netemeinicia plângerii condamnatului împotriva condițiilor precare de detenție și reține în acest sens, că în raportul prezentat de instituția penitenciară se indică că, lui Bulmaga Marcel i-a fost acordat minimul de condiții pentru executarea detenției, însă, în susținerea argumentelor date nu au fost prezentate careva probe, astfel încât, în lipsa acestora, care ar fi răsturnat prezumția de încălcare a condițiilor invocate de către condamnat, duc la concluzia că alegațiile din cererea înaintată sunt justificate. Mai mult ca atât, instanța de recurs scoate în evidență posibilitatea survenirii unor îmbunătățiri ale condițiilor de detenție în perioada ulterioară constatărilor efectuate de către aceste instituții, însă în lipsa unor probe ale administrației instituției penitenciare în care s-a aflat condamnatul, care ar fi răsturnat prezumția de încălcare a condițiilor invocate de către ultimul, duc la concluzia că alegațiile din cererea condamnatului sunt justificate.

26. Colegiul penal respinge și argumentul recurentului precum că, judecătorul de instrucție la emiterea încheierii, a omis derogări de la prevederile art.473^4 alin.(5) Codul de procedură penală, ce vizează perioada rămasă, deoarece expresia ”de perioadă rămasă” se referă la partea neexecutată din pedeapsă şi nu la perioada constatată de către instanţă care urmează a fi dedusă, în cazul respectiv 1 zile pentru deținere în condiții contrare prevederilor art. 3 CEDO care nu au putut fi împărţite la 10, or dispoziția art. 473^4 alin.(5) Codul de procedură penală, expres stipulează că, în cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art.473^2 alin.(3), instanţa de judecată dispune reducerea pedepsei în condiţiile alin.(4) din prezentul articol, iar în privinţa perioadei rămase, dispune, cu titlu de despăgubire, încasarea în favoarea condamnatului a sumei băneşti în mărime de până la 2 unităţi convenţionale pentru fiecare zi în care condamnatul a suferit

încălcarea condiţiilor de detenţie, precum şi a costurilor şi cheltuielilor aferente.

27. În același context, instanța de recurs reține, că **Penitenciarul nr. 18 - Brăneşti**, face parte din instituțiile penitenciare asupra cărora Consiliul pentru Prevenirea Torturii s-a axat pentru stabilirea situației în locurile de detenție. Astfel membrii CpPT**,** invocă, că în cadrul Raportului privind vizita de monitorizare efectuată pe data de 11 februarie 2020, au specificat că, în cadrul vizitei Consiliul a identificat un nivel ridicat a relaţiilor informate dintre condamnaţi, cauzate de fenomenul subculturii criminale în Penitenciarul nr. 18 Brăneşti. Un nivel ridicat a relaţiilor informate favorizează intimidarea şi violenţa condamnaţilor, în special a celor cu statut informai de aşa-numiţi „umiliţi" sau cu statut „nedeterminat", sau care s-au dezis de „legile subculturii criminale". Nivelul ridicat al relaţiilor informale în Penitenciarul nr. 18 Brăneşti se datorează în opinia membrilor CpPT în mare parte unei combinaţii de factori: (1) deţinuţii nu sunt repartizaţi în camere de tip celulă câte 2-5 persoane, dar în celule mari de tip barac, (2) număr mare de persoane deţinute în penitenciar raportat la numărul locurilor disponibile, (3) număr insuficient de supraveghetori/personal raportat la numărul deţinuţilor, (4) posibilitatea de introducere a obiectelor interzise, (5) mecanismul neeficient de intervenţii în cazurilor excepţionale. Totodată, privitor la condiţiile materiale de detenţie, Consiliul a remarcat că, majoritatea celulelor sunt friguroase şi se află într-o stare deplorabilă. Multe din ele nu au acces la lumina naturală suficientă pentru a putea citi cu ochiul liber. Plimbarea persoanelor la aer liber are loc doar 1 oră pe zi în boxe special amenajate. Boxele nu au acoperişuri amenajate împotriva precipitaţilor. Deţinuţii îşi usucă hainele în încăperile/boxele unde se plimbă, care nu sunt asigurate cu scări şi copertină. Mâncarea nu este diversificată şi nu poate asigura alimentarea dietetică persoanelor care au nevoie de ea. Consiliul nu a identificat un mecanism clar/accesibil de depunere a unei plângeri/petiţii şi scrisori în afara Penitenciarului nr. 18 Brăneşti, în special mecanism care se aplică în cazul plângerilor confidenţiale adresate Procurorilor, Avocatului Poporului, asociaţiilor obşteşti privind rele tratamente/alegaţii la tortură pretinse a fi suferite în penitenciar sau în perioada transportării persoanelor. În instituţie are loc o examinare medicală inadecvată la intrare şi ieşire din penitenciar. Există deficienţe în documentarea leziunilor corporale şi evidenţa persoanelor aflate la greva foamei. Gradul inalt de uzură a dispozitivelor medicale, inclusiv stomatologice. Accesul neacomodat pentru deţinuţii cu nevoi speciale în sediul serviciului medical. Management nesatisfacător a activităţilor medicale şi suprasolicitarea personalului medical, astfel încât, acreditarea serviciilor medicale nu indică nici un progres.

28. Nu în ultimul rând, Colegiul penal consideră necesar de a preciza că, la data de 28 februarie 2019, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a pronunțat mai multe decizii în cauzele *Baban si alţii c. Moldovei, Bulgacov si alţii c. Moldovei, Cobîlceanu si alţii c. Moldovei, Filat si alţii c. Moldovei, Condreanu si alţii c. Moldovei, Grigoras si alţii c. Moldovei şi Talambuţa si alţii c. Moldovei*, unde reclamanţii s-au plâns în faţa Curţii în baza art. 3 CEDO, invocând condiţiile materiale inadecvate de detenţie şi, în unele cereri, lipsa asistenței medicale corespunzătoare, precum şi lipsa unui remediu efectiv pentru realizarea drepturilor lor.

29. Astfel, făcând referire la decizia pronunțată anterior la data de 28 februarie 2019 în

cauza *Draniceru c. Moldovei*, şi având în vedere noul remediu preventiv compensatoriu pentru condițiile inadecvate de detenție în baza Legii nr. 163 din 20 iulie 2017 (în vigoare din 01 ianuarie 2019) şi Legii nr. 272 pentru modificarea Codului de procedură penală, Curtea a considerat că, în principiu, acesta ar putea remedia în mod adecvat încălcările Convenţiei provocate de anumite condiţii precare de detenţie. Curtea a considerat că noul remediu instituit prin Legile nr. 163 şi n. 272 este adoptat, în principiu, în conformitate cu criteriile enunţate în cauza *Sisanov c. Moldovei*, şi că el ar putea fi considerat apriori efectiv pentru contestarea condițiilor inadecvate de detenție din Republica Moldova, astfel încât Curtea a declarat respectivele cereri inadmisibile din cauza neepuizării remediului național în acest sens.

30. Din considerentele enunțate, instanța de recurs constată o motivare amplă și temeinică a încheierii pronunțate cu privire la circumstanțele concludente în raport cu cerințele formulate, astfel fiind în corespundere cu exigențele articolului 6 din Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

31. Potrivit jurisprudenței CEDO, în asemenea situație, nu se mai impune o reevaluare a conținutului mijloacelor de probă, acestea demonstrând cu prisosință soluția dată de prima instanță. În cazul în care instanța de fond și-a motivat decizia luată, arătând în mod concret la împrejurările care fundamentează soluția emisă, pentru a permite părților să utilizeze eficient orice drept de apel/recurs eventual, o curte de recurs poate, în principiu, să se mulțumească de a relua motivele jurisdicției de primă instanță (*Garcia Ruis contra Spaniei, Helle contra Finlandei*).

32. În prezența circumstanțelor sus-enunțate, instanța de recurs statuează asupra temeiniciei încheierii judecătorului primei instanțe, considerente pentru care, recursul declarate de Penitenciarul nr. 18 – Brănești urmează a fi respins ca nefondat.

33. În baza art. art. 448, 449 alin. (1) pct. 1) lit. a) din Codul de procedură penală, Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău,-

D E C I D E:

Se respinge ca nefondat recursul declarat de către Penitenciarul nr. 18, Brănești împotriva încheierii Judecătoriei Orhei, sediul Central nr.***** din 25 octombrie 2023, și se menține această încheiere fără modificări.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecător Spoială Alexandru

judecător Băbălău Denis

judecător Chiroșca Igor